

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μοθησότημα Ἐκτορος Μαλλῆ βραβευθέν παρά τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ραγκαβῆ].

Συντάξις ἐστὶ σελ. 323.

ΗΓ

Τὰ λατομεία τῆς Γεντιλλῆς.

Ἔσον εἴμεθα εἰς τὸν δρόμον, ὅπου ἦσαν ἀνθρώποι, ὁ Βιτάλης ἐπεριπάτει χωρὶς νὰ λέγη τίποτε· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον εἰσήλθομεν εἰς ἔρημον δρομίσκον. Τότε ἐκάθησεν εἰς λίθον καὶ παλακίς ἐπέρασε τὴν χεῖρά του εἰς τὴν κεφαλὴν του, ὅπερ ἦτον παρ' αὐτῷ δείγμα στενοχωρίας.

— Καλὸν εἶναι ἴσως νὰ ἐνδίδῃ τις εἰς τὴν εὐσπλαγγίαν, εἶπεν ὡς ἂν ὠμίλει καθ' ἑαυτὸν, ἀλλ' ἰδοὺ ἡμεῖς εἰς τοὺς δρόμους τῶν Παρισίων, χωρὶς ὄθολον εἰς τὸ βελάντιον, χωρὶς τεμάχιον ἄρτου εἰς τὸν στόμαχον. Πεινᾷς;

— Δὲν ἔφαγον τίποτε μετὰ τὸν ὀλίγον ξηρὸν ἄρτον ὅπου μ' ἐδώσατε σήμερον τὸ πρωτῆ.

— Αἱ λοιπὸν, φίλτατόν μου παιδίον, διατρέχεις τὸν κίνδυνον νὰ κοιμηθῆς ἀπόψε χωρὶς νὰ δειπνήσῃς. Ἀκόμη καὶ ἂν ἤξεύρομεν παῦ νὰ κοιμηθῶμεν!

— Εἴχστε λοιπὸν σκοπὸν νὰ κοιμηθῆτε εἰς τοῦ Γαροφόλῃ;

— Σκοπὸν εἶχον σὺ νὰ κοιμηθῆς ἐκεῖ· καὶ ἐπειδὴ διὰ τὸν χειμῶνά σου θὰ μ' εἶδιδε περὶ τὰ εἴκοσι φράγκα, θὰ ἠμπόρουν πρὸς τὸ παρὸν νὰ αἰκομνηθῶ. Βλέπων ὅμως πῶς φέρεται πρὸς τὰ παιδιά, δὲν ἐκρατήθην. Δὲν εἶχες ὄρεξιν νὰ μείνης πλησίον του. Δὲν εἶναι ἀληθές;

— Ὁ! εἶσθε τὸσον καλός.

— Ἴσως ἡ καρδιά του νέου δὲν ἀπέθανεν ἐντελῶς εἰς τὸν γέροντα ἐπαίτην. Δυστυχῶς ἐν ᾧ ὁ ἐπαίτης εἶχεν ὑπολογίσει καλῶς, ὁ νέος ὅλα τ' ἀνέτρεψε. Τώρα παῦ νὰ ὑπάγωμεν;

Ἦτον ἤδη ἐξώρας, καὶ τὸ ψῦχος, ᾧ οὐ εἶχε πρᾶυνθῆ τὴν ἡμέραν, ἔγινε πάλιν δριμύ καὶ παγετώδες. Ὁ ἄνεμος ἔπνεεν ἀπὸ βορρᾶ· ἡ νύξ θὰ ἦτον κακὴ.

Ὁ Βιτάλης ἔμεινε πολλὴν ὥραν εἰς τὸν λίθον καθήμενος, ἐν ᾧ ἡμεῖς, ὁ Κάπης καὶ ἐγὼ, ἐμένομεν ἐμπρὸς του ἀκίνητοι, περιμένοντες τὴν ἀπόφασίν του. Τέλος ἠγέρθη.

— Ποῦ ὑπάγωμεν;

— Εἰς Γεντιλλήν, νὰ κατορθώσωμεν νὰ εὐρωμεν ἐν λατομείῳ ὅπου εἶχον ἄλλοτε κοιμηθῆ. Εἶσαι ἀπηυδνόμενος;

— Ἀνεπαύθην εἰς τοῦ Γαροφόλῃ.

— Τὸ κακὸν ὅτι ἐγὼ δὲν ἀνεπαύθην διόλου, καὶ ὅτι ἐντελῶς ἀπέκαμα. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ὑπάγωμεν. Ἐμπρὸς, παιδιά μου.

Ἄγτη ἦτον ἡ εὐθύμος ἔκφρασις του πρὸς ἐμὲ καὶ πρὸς τὰ κυνάρια. Ἐκείνην τὴν ἐσπέραν ὅμως τὴν εἶπε λυπηρῶς.

Ἰδοὺ λοιπὸν διατρέχοντες τὰς ὁδοὺς τῶν Παρισίων. Ἡ νύξ εἶναι σκοτεινὴ, καὶ τὸ φωταέ-

ριον, κινούμενον ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἐπὶ τῶν φανῶν, φωτίζει κακῶς τὴν λεωφόρον. Εἰς πᾶν βῆμα ὀλισθαίνομεν εἰς τὰ παγωμένα ὕδατα τοῦ ὄχτου εἰς τῆς ὁδοῦ τὸ μέσον, ἢ εἰς τὸν πάγον ὅστις καλύπτει τὰ πεζοδρόμια. Ὁ Βιτάλης μὲ κρατεῖ ἐν τῆς χειρὸς, καὶ ὁ Κάπης μᾶς παρακολουθεῖ πλησιέστατα. Ἐνῶστε μόνον μένει ὀπίσω, ζητῶν εἰς τοὺς σωρούς τῶν ἀκαθαρσιῶν, ἂν δὲν θὰ εὕρῃ κἀνὲν κἀκαλόν ἢ κἀνὲν ξηρὸν τεμάχιον ἄρτου, δίδει καὶ ἐκείνου τὸν στόμαχον κεντᾶ ἢ πείνα. Ἀλλ' αἱ ἀκαθαρσίαι ἀποτελοῦσι μέγαν ὄγκον πάγου, καὶ ματαῖα εἶναι ἡ ἔρευνά του. Τότε, καταβιάζων τὰ ὄτα, τρέχει κατόπιν μας.

Μετὰ τὰς μεγάλας ὁδοὺς οἱ δρομίσκοι. Ἐπειτα ἄλλαι πάλιν μεγάλαι ὁδοί. Ἐξακολουθοῦμεν πάντοτε περιπατοῦντες, καὶ οἱ ὀλίγοι παροδίται ὅσους ἀπαντᾶμεν φαίνονται βλέποντες ἡμᾶς μετ' ἐκπλήξεως. Ἐλκυεῖ ἀρὰ γε τὴν προσοχὴν των ἡ ἐνθουμασία μας, ἢ τὴν ἐλκυεῖ τὸ ἀπνυδνημένον μας βῆμα; Ὅταν δὲ διερχομῆθα ἐμπρὸς ἀστυνομοφυλάκων, αὐτοὶ στρέφονται περίξ ἡμῶν, καὶ ἰστάμενοι ἔπειτα μᾶς παρακολουθοῦσι διὰ τῶν ὀφθαλμῶν.

Ἐν τούτοις, χωρὶς λέξιν νὰ προσφέρῃ, ὁ Βιτάλης προχωρεῖ βαθείως κύπτων. Ἄν καὶ εἶναι τόσον ψυχρὰ ἡ νύξ, ἡ χεῖρ του καίει τὴν ἐδικήν μου. Μοὶ φαίνεται ὅτι τρέμει. Ἐνῶστε, ὅταν ἴσταται ἵνα στρηγθῆ ἐπὶ μίαν στιγμὴν εἰς τὸν ὠμόν μου, αἰσθάνομαι ὅλον τὸ σῶμά του ὡς σπασμωδικῶς τινασσόμενον.

Συνήθως δὲν ἐτόλμων πολὺ νὰ τὸν ἐρωτῶ· ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην ἠθέτησα τὸν κανόνα μου· ἄλλως τε δὲ ἠθανόμην καὶ τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ τὸν εἰπῶ ὅτι τὸν ἀγαπῶ, ἢ τοῦλάχιστον ὅτι ἤθελον νὰ πράξω τι δι' αὐτόν.

— Εἶσθε ἀρρώστος; τῷ εἶπον εἰς μίαν στιγμὴν καθ' ἣν εἶχομεν σταθῆ.

— Φοβοῦμαι, καὶ τοῦλάχιστον βεβαίως εἶμαι κουρασμένος. Αἱ ἡμέραι αὐταὶ τῆς ὀδοιπορίας ἦσαν πολὺ μακροὶ διὰ τὴν ἡλικίαν μου, καὶ τὸ ψῦχος αὐτῆς τῆς νυκτὸς εἶναι πολὺ δριμύ διὰ τὸ νωθρὸν αἷμά μου. Ἐχρειαζομην καλὴν κλίνην, δειπνον εἰς δωμάτιον κλειστὸν καὶ ἐμπρὸς καλῆς φωτίας. Ἀλλ' ὅλ' αὐτὰ εἶναι ὄνειρα. Ἐμπρὸς, παιδιά!

Ἐμπρὸς! εἶχομεν ἤδη ἐξέλθει τῆς πόλεως, ἢ τοῦλάχιστον τῶν οἰκιῶν, κ' ἐπορευόμεθα πότε μεταξὺ δύο παραλλήλων τοίχων, πότε εἰς τὴν ἀνοικτὴν πεδιάδα, καὶ ἐπροχωροῦμεν ἀδιχώπως. Δὲν ὑπῆρχον πλέον οὔτε παροδίται, οὔτε ἀστυνομοφύλακες, οὔτε φανάρια φωταερίου· μόνον δ' ἐνῶστε ἐλαμπεν ἐν παράθυρον ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς μας, καὶ ὁ οὐρανὸς εἶχε χρῶμα βαθύ κυανοῦ καὶ ὀλίγους ἀστέρας. Ὁ ἄνεμος, πνέων δριμύς καὶ ψυχρὸς, μᾶς ἐκόλλα τὰ ἐνδύματα εἰς τὸ σῶμα. Εὐτυχῶς μᾶς προσέβαλλεν εἰς τὴν ὀσφίν· ἀλλὰ

ὁ βραχίον τού ἐνδύματός μου εἶγεν ἐξηλωθῆ, καὶ διὰ τῆς ὀπῆς ταύτης εἰσέπνευεν ὁ βορρᾶς, καὶ ἐκυκλοφόρει περὶ τὸ σῶμά μου, ὅπερ ποσῶς δὲν συνετέλει εἰς τὸ νὰ μὴ θερμοαῖνθῃ ἡ ψυχή μου. Ἄν καὶ ἦτον σκότος βαθὺ, καὶ αἰετὸς συνεγχεσάτατα διεσταυροῦντο, ὁ Βιτάλης ὅμως ἐβαδίζεν ὡς ἄνθρωπος ἡξευρόν πού ὑπάγει, καὶ γνωρίζων τὸν δρόμον τοῦ ἀρίστου. Τὸν ἠκολούθουν ἐπορεύοντες χωρὶς φόβου μὴ πλανηθῶμεν, καὶ ἄλλην μὴ ἔχον μέριμναν πλὴν τού ἂν τέλος δὲν θά φθάσωμεν εἰς τὸ λατομεῖον ἐκεῖνο.

Ἄλλ' αἰφνης ὁ Βιτάλης ἐστάθη.

— Βλέπεις, τινὰ δένδρα; μοι εἶπε.

— Δὲν βλέπω τίποτε.

— Δὲν βλέπεις μελανὸν ὄγκον;

Ἐσρέφα πρὸς πάσας τὰς διευθύνσεις τοὺς ὀφθαλμούς, πρὶν ἢ ἀποκριθῶ. Πρέπει νὰ ἤμειθα εἰς τὸ μέσον τῆς πεδιάδος, διότι τὸ βλέμμα μου ἐβυθίσθη εἰς σκοτεινάς ἐκτάσεις, χωρὶς οὐδὲν ἀντικείμενον ἢ ἀπαντᾶ, οὔτε δένδρα οὔτε οἰκίας. Τὸ κενὸν ἦτον περίεξ ἡμῶν καὶ οὐδεὶς ἄλλος ἤχος ἤκούετο, πλὴν τοῦ ἀνέμου συρίζοντος παρὰ τὸ ἔδαφος πρὸς ἀόρατους θάμνους.

— ὦ! ἂν εἶχον τοὺς ὀφθαλμούς σου, εἶπεν ὁ Βιτάλης. Ἡ ὄρασίς μου εἶναι ὀραμβή. Ἴδὲ ἐκεῖ κάτω.

Καὶ ἐξέτεινε τὴν χεῖρά του κατ' εὐθείαν ἐμπρὸς τοῦ ἔπειτα δὲ, ἐπειδὴ δὲν ἀπεκρινόμην, διότι δὲν ἐτόλμων νὰ εἰπῶ ὅτι δὲν βλέπω τίποτε, ἤρχισε πάλιν νὰ περιπατῆ.

Λεπτὰ τινα παρήλθον ἐν σιωπῇ ἔπειτα δ' ἐστάθη καὶ πάλιν, καὶ μ' ἠρώτησεν ἐκ νέου ἂν δὲν βλέπω τὰ δένδρα. Δὲν ἠσθάνομην δὲ πλέον τότε ἡμᾶς τόσο ἀσφαλεῖς ὡς προτοῦ, καὶ ἐξ ἀόριστου φόβου ἐτρέμεν ἢ φωνή μου, ὅταν ἀπεκοίθην ὅτι δὲν βλέπω τίποτε.

— Ὁ φόβός τὰράττει τοὺς ὀφθαλμούς σου, εἶπεν ὁ Βιτάλης.

— Σὰς βεβαίω ὅτι δὲν βλέπω δένδρα.

— Οὔτε ἓνα μέγαν τροχόν;

— Δὲν φαίνεται τίποτε.

— Ἄς περιπατήσωμεν ἀκόμη πέντε λεπτά, καὶ ἂν δὲν ἰδῶμεν τὰ δένδρα, θά ἐπιστρέψωμεν. Ὁ ἄ ἐπῆρα δρόμον κακόν.

Ἄφ' ὅτου ἐνόησα ὅτι ἦτον δυνατόν νὰ ἐπλανήθημεν δὲν εἶχον πλέον δυνάμεις. Ὁ Βιτάλης μ' ἔσυρεν ἐκ τοῦ βραχίονος.

— Αἱ, λοιπόν;

— Δὲν ἡμπορῶ πλέον νὰ περιπατήσω.

— Καὶ ἐγὼ νομίζεις ὅτι ἡμπορῶ νὰ σὲ φέρω;

— Ὅ,τι μὲ κρατεῖ ἀκόμη ὀρθὸν εἶναι ὁ στοχασμὸς ὅτι ἂν καθίσωμεν, δὲν θά σηκωθῶμεν πλέον, καὶ ὅ ἂν ἀπιθάνωμεν ἐκ τοῦ ψύχους. Ἐμπρός!

Ἐπομένως τὸν ἠκολούθησα.

— Ὁ δρόμος ἔχει τροχιάς βαθείας;

— Δὲν ἔχει διόλου.

— Πρέπει ὅπως νὰ ἐπιστρέψωμεν.

Ὁ ἀνεμος, ὅστις μᾶς ἐφύσα ὀπίσθεν, μᾶς ἐκτύπησεν ἥδη κατὰ πρόσωπον, καὶ πῶσαν σφαιδρῶς, ὥστε ἀπεπνιγόμεν, καὶ ἠσθάνομην πόνον δριμύν ὡς καύματος.

Δὲν ἐβαδίζομεν πολυὺπαχέως ἐρχόμενοι· ἀλλ' ἐπιστρέφοντες ἐπορευόμεθα πολὺ βραδύτερον.

— Ὅταν ἰδῆς τροχιάς, νὰ μοὶ πᾶ εἰπῆς, εἶπεν ὁ Βιτάλης. Ὁ δρόμος μας πρέπει νὰ εἶναι ἀριστερά. Μία θάμνος ἀκανθὰ τὴ εἶναι εἰς τὸ χωρίσμα.

Ἐν τέταρτον τῆς ὥρας ἐπεριπατοῦμεν οὕτω παλαιότερες κατὰ τοῦ ἀνέμου. Εἰς τὴν πένθμιον σιωπῆν τῆς νυκτός τὸ βῆμα ἡμῶν ἀντήχσει ἐπὶ τοῦ ἐσκληρωμένου ἐδάφους. Ἄν καὶ μόλις ἐδυνάμην νὰ κινήσω ἓνα πόδα ἐμπρὸς τοῦ ἄλλου, ἐγὼ τώρα ἔσυρον τὸν Βιτάλην. Μετὰ ποίων παλμῶν καρδιάς κατεσκόπεον τὸ ἀριστερὸν τῆς ἔδου!

Μικρὸς ἐρυθρὸς ἀστὴρ ἐλαμπεν αἰφνης εἰς τὰ σκότη.

— Φῶς, εἶπον ἐκτεινὼν τὴν χεῖρα.

— Ποῦ;

Ὁ Βιτάλης ἐκύτταξεν. Ἄλλ' ἂν καὶ τὸ φῶς ἐλαμπεν εἰς ἀπόστασιν, ἥτις δὲν ἔπρεπε νὰ εἶναι πολὺ μεγάλη, δὲν εἶδε τίποτε. Ἐκ τούτου ἐνόησα ὅτι ἡ ὄρασίς του ἐξησθένησε, διότι συνήθως ἦτον μακρὰ καὶ ἐξυδερκῆς τὴν νύκτα.

— Τί μᾶς ἐνδιαφέρει τοῦτο τὸ φῶς; εἶπεν. Εἶναι λύχνος καίων εἰς τὴν τράπεζαν τινὸς ὅστις ἐργάζεται, ἢ παρὰ τὴν κλινὴν τινὸς ἀποθησκόντος. Δὲν ἡμποροῦμεν νὰ ὑπάγωμεν νὰ κρούσωμεν τὴν θύραν του. Εἰς τὴν ἐξοχὴν τὴν νύκτα θά ἦτον δυνατόν νὰ ζητήσωμεν φιλοξενίαν· ἀλλ' εἰς τὰ περίγωρα τῶν Παρισίων φιλοξενία δὲν δίδεται. Οἰκίαί δι' ἡμᾶς δὲν ὑπάρχουσιν. Ἐμπρός!

Ἐπὶ λεπτά τινα ἀκόμη ἐπεριπατήσαμεν ἔπειτα δὲ μ' ἐφάνη ὅτι εἶδα ὀδὸν κόπτουσαν τὴν ἐδικήν μας, καὶ εἰς τὴν γωνίαν αὐτῆς τῆς ὀδοῦ ἀντικείμενόν τι μελάνον, ἴσως τὴν θάμνον τῶν ἀκανθῶν. Ἀφῆκα τότε τὴν χεῖρα τοῦ Βιτάλη ὅπως προχωρήσω ταχύτερον. Τροχιαί διέτευνον αὐτὴν τὴν ὀδόν.

Ἴδου ἡ ἀκανθα. Ἰπάρχουν κατ' τροχιά.

— Δός μοι τὴν χεῖρά σου· ἐσώθημεν. Τὸ λατομεῖον ἀπέχει μόνον πέντε λεπτά. Παρατήρησον καλὰ· θά ἰδῆς τὰ δένδρα.

Καὶ τῶ ὄντι μοὶ ἐφάνη ὅτι εἶδον ὄγκον σκοτεινόν, καὶ εἶπον ὅτι βλέπω τὰ δένδρα.

Ἡ ἐλπίς ἀνεζωπύρησε τὴν δραστηριότητά μας, οἱ πόδες μου ἦσαν ὀλιγώτερον βαρεῖς, καὶ ἡ γῆ ὀλιγώτερον σκληρὰ ὑπ' αὐτούς.

Τὰ πέντε ὅμως λεπτά τοῦ Βιτάλη μοὶ ἐφάνησαν αἰώνια.

— Περισσότερα ἀπὸ πέντε λεπτά εἶμεθα ἥδη εἰς τὸν καλὸν δρόμον, μοὶ εἶπεν αὐτὸς ἰστάμενος.

— Οὔτω μοὶ φαίνεται.

— Πρὸς ποῦ διευθύνονται αἱ τροχιαί;

— Ἐξακολουθοῦσι κατ' εὐθείαν.

— Ἡ εἴσοδος τοῦ λατομείου πρέπει νὰ εἶναι εἰς τὴν ἀριστερά. Ὁ ἐπεράσαυεν ἔμπρὸς χωρὶς νὰ τὴν ἰδῶμεν. Εἰς τὴν σκοτεινὴν αὐτὴν νύκτα εἶν' ἐδωλότατον ἀπὸ τὰς τροχιάς ὅμως ἔπρεπε νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι ἐπροχωροῦμεν πέραν τοῦ δέοντος.

— Σὰς βεβαίῳ ὅτι αἱ τροχιαί δὲν ἐστράφησαν πρὸς τὴν ἀριστερά.

— Ὅπως δὴ ποτε, ἄς ἐπιστρέψωμεν πάλιν ὀπίσω.

Καὶ ἐκ νέου πάλιν ἐπεσφραμμένον πρὸς τὴν διεύθυνσιν ὄθεν ἤρχομεθα.

— Βλέπετε τώρα τὰ δένδρα;

— Ναί, ἐκεῖ, πρὸς τὴν ἀριστερά;

— Καὶ τὰς τροχιάς;

— Δὲν ὑπάρχουσι.

— Εἶμαι τυφλός; εἶπεν ὁ Βιτάλης τρίβων τοὺς ὀφθαλμοὺς του. Ἄς ὑπάγωμεν κατ' εὐθείαν εἰς τὰ δένδρα. Δός μοι τὴν χειρὰ σου.

— Εἶναι τοῖχος ἐδῶ.

— Εἶναι σωρὸς πετρῶν.

— Ὅχι, σὰς βεβαίῳ ὅτι εἶναι τοῖχος.

— Ὅτι ἔλεγον ἦτον εὐκολον ν' ἀποδειχθῆ, διότι ὀλίγα μόνον βήματα ἀπὸ τοῦ τείχους ἀπείχομεν. Ὁ Βιτάλης προσήλθε τὰ ὀλίγα ἐκεῖνα βήματα, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐπίστευεν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς του, ἔψαυε διὰ τῶν χειρῶν τὸ κέλυμα ὁ ὀνόμαζον ἐγὼ τοῖχον, ἐκεῖνος δὲ σωρὸν πετρῶν.

— Τοῖχος εἶναι ὅι λίθοι εἶναι κατὰ τάξιν συνηρμοσθημένοι, καὶ ὁσφραίνονται τὸν πηλόν. Ποῦ λοιπὸν εἶναι ἡ εἴσοδος; Βρεῦνυσόν τὰς τροχιάς.

Ἐκλίνα τότε εἰς τὸ ἔδαφος καὶ παρηκολούθησα τὸν τοῖχον μέχρι τοῦ ἄκρου του, χωρὶς ν' ἀπαντήσω κάμμιαν τροχίαν. Ἐπειτα δ' ἐπέσρεψά πρὸς τὸν Βιτάλην, καὶ ἐξηκολούθησα ἐρευνᾶν κατὰ τὴν ἐναντίαν διεύθυνσιν. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦν τὸ ἴδιον πανταχοῦ τοῖχος, οὐδαμοῦ εἰς τὸ ἔδαφος δρόμος, τροχία ἢ ἕλκος ἐνδεικνύον εἴσοδον.

— Δὲν εὐρίσκα ἄλλο παρά χίονα.

— Ἡ θέσις ἦτον φοβερά. Βεβαίως ὁ κύριός μου ἐπλανήθη, καὶ δὲν ἦτον ἐκεῖ τὸ ζητούμενον λατομεῖον.

— Ὅτε τῶ εἶπον ὅτι δὲν εὐρίσκα τὰς τροχιάς ἀλλὰ μόνον χίονα, ἔμεινε μίαν στιγμὴν χωρὶς ν' ἀποκριθῆ, καὶ ἔπειτα, θέσας πάλιν τὰς χειρὰς του εἰς τὸν τοῖχον, τὸν περιέτρεξεν ἀπὸ πέρατος εἰς πέρασ· ὁ δὲ Κάπης, ὅστις δὲν ἐνόηε τί ἐδήλου αὐτὰ τὰ κινήματα, ἐγαύριζεν ἀνυπομόνως. Ἐγὼ ἐπεριπάτην ὀπίσω τοῦ Βιτάλη.

— Πρέπει νὰ ζητήσω παρέκει;

— Ὅχι· τὸ λατομεῖον εἶναι τεπειχισμένον.

— Τεπειχισμένον;

— Ἐκλείσαν τὸ στόμιόν του, καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ εἰσέλθωμεν.

— Καὶ τότε;

— Τὸ θὰ κάμωμεν. Τοῦτο δὲν ἐνόησε; Δὲν ἤξεύρω. Ὁ μείνωμεν ἐδῶ ν' ἀποθάνωμεν ἢ πῶς;

— Ὁ! χυρεῖ.

— Ναί, δὲν θέλεις δὲν ν' ἀποθάνῃς; Βίσιον ἄσος καὶ προσηλωμένους εἰς τὴν ζῴην. Ἄς εἶναι λιθὸν πόν! προχωροῦμεν. Ἡμπορεῖς νὰ περιπατήσῃς;

— Ἀλλὰ σὺς; ναι, ναι, ναι.

— Ὅταν δὲν θὰ ἡμπορέσει πλέον, θὰ πέσω καθὼς πίπτει τὸ ἄλογον ἀπὸ τὰ γηράματα.

— Καὶ ποῦ νὰ ὑπάγωμεν;

— Νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὰ Παρέσια. Ὅταν ἀπαντήσωμεν χωροφύλακας, θὰ μᾶς ὑπάγουν εἰς τὸν ἀστυνομικὸν σταθμόν. ἤθελαν νὰ τὸ ἀποφύγῃ· ἀλλὰ δὲν θέλω νὰ σ' ἀφήσω ν' ἀποθάνῃς ἀπὸ τὸ ψῦχος. Ἐμπρὸς, ῤεμίδιόν μου, ἔμπρὸς καλόν μου παιδίον. Ἐγχε θάρρος.

— Καὶ ἀναποδίσαντες, ἤρχισαμεν νὰ διατρέχωμεν πάλιν τὴν ὁδὸν ἣν ἤλθομεν, κατ' ἐναντίαν διεύθυνσιν. Τί ὥρα ἦτον; Ἰδέαν δὲν εἶχον. Βίχομεν βαδίσαι πολὺ, πάρα πολὺ, καὶ βραδείως.

ἦτον ἑσῶς μεσονύκτιον; ἦτον μία ἡ ὥρα; Ὁ οὐρανὸς εἶχε πάντοτε τὸ αὐτὸ βαθύ κυανὸν χρομα, ἦτον ἀσέληνος, καὶ σπάνιος ἐλαμπὸν ἀστέρης, φαινόμενοι μικρότεροι τοῦ σνήθους. Ὁ ἀνεμος, ἀντὶ νὰ κοπάσῃ, εἶχε γίνει σφοδρότερος, καὶ ἤγειρε παρὰ τὴν ὁδὸν στροβίλους χιανδῶδες κονιορτοῦ, ὅστις μᾶς ἐμάστιζε τὸ πρόσωπόν. Αἱ οἰκίαι παρ' ἄς διηρχόμεθα ἦσαν κεκλεισμέναι καὶ ἀφώτιστοι· μοι ἐφαίνετο δὲ ὅτι ἂν οἱ ἀνθρώποι ὅσοι ἐκεῖ ἐκοιμῶντο εἰς τὰ θεορὰ στρώματα τῶν ἤξευρον πόσον ἐκρούνομεν, θὰ μᾶς ἤνοιγον τὴν θύραν τῶν.

— Ἄν ἐπεριπατοῦμεν ταχέως, θὰ ἐπεσφύρομεν ἀντενέργειάν τινα κατὰ τοῦ ψύχους· ἀλλ' ὁ Βιτάλης ἐπροχώρει μετὰ κόπου καὶ ἐφύσα. Ἡ πνοὴ του ἦτον ἤχηρὰ καὶ ἀσθμαίνουσα, ὡς ἂν εἶχε τρέξει. Ὅτε τὸν ἤρώτων, δὲν μοι ἀπεκρίνετο, καὶ διὰ τῆς χειρὸς μοι ἔνευε βραδείως ὅτι δὲν ἤδυνάτο νὰ σμιλῆσῃ.

— Ἀπὸ τῆς ἐξοχῆς εἶχομεν ἐπιστρέψαι εἰς τὴν πόλιν, δηλαδὴ ἐπεριπατοῦμεν μεταξὺ τοίχων ὑπὲρ ὁδὸς ἀπὸ διαστήματος εἰς διάστημα ἐκρέματο λυχνος, ὅστις κινούμενος εἰς τὸν ἀνεμόν, ἐξέπεμπε κρότον σιδήρων.

— Ὁ Βιτάλης ἐστάθη, καὶ ἐνόησα ὅτι δὲν ἡμπορεῖ πλέον νὰ προχωρήσῃ.

— Ὁλέτε νὰ κτυπήσω εἰς μίαν ἀπὸ ταύτας τὰς θύρας;

— Ὅχι· δὲν θὰ μᾶς ἀνοίξουν. Κηπουροὶ λαχανοκήπων κατοικοῦν ἐδῶ μόνον, καὶ τὴν νύκτα δὲν ἐξυπνοῦν. Ἄς προχωρήσωμεν.

— Ἀλλ' ἡ θέλησίς του ὑπερέβαινε τὰς δυνάμεις του. Μετὰ τινα βήματα ἐστάθη καὶ πάλιν.

— Πρέπει ν' ἀναπαυθῶ δαίλιον, εἶπε. Δὲν ἡμπορῶ.

Εἰς ξυλίνην φραγὴν ὑπῆρχε θύρα, καὶ ὑπεράνω τῆς φραγῆς ἤγειρετο καθέτως μέγας σωρὸς κα-

πρίαις, ὁποῖαι ὑπάρχουσι συνήθως εἰς τοὺς λαχανοκήτους πρὸς Ὀλίπασμα. Ὁ ἄνεμος, πνέων ἐπὶ τοῦ σωροῦ, εἶχε ξηρᾶνει τὰ ἄχυρα τῆς ἀνωτέρας αὐτοῦ ἐπιφανείας, καὶ εἶχε σκορπίσει ἱκανῶς βαθεῖαν αὐτοῦ στιβάδα εἰς τὴν ὄδον, ἀμέσως ὑπὸ τὴν φραγὴν.

— Θά καθίσω ἐκεῖ, εἶπεν ὁ Βιτάλης.

Ἄλλ' εἶχετε εἰπεῖ ὅτι ἂν καθίσωμεν, θά μᾶς καταλάβῃ τὸ ψῦχος, καὶ δὲν θά ἠμπορέσωμεν πλέον νὰ ἐγερθῶμεν.

Χωρὶς δὲ νὰ μοὶ ἀποκριθῇ, μοὶ ἔνευσε νὰ συνάξω τὰ ἄχυρα ἐκεῖνα παρὰ τὴν θύραν, καὶ ἔπεσαν εἰς τὸ ἀχυρόστωμα ἐκεῖνο μᾶλλον ἢ ὅτι ἐκάθησεν. Οἱ ὁδόντες του ἐκτύπουν, καὶ ἔτρεμεν ὅλον τὸ σῶμά του.

— Φέρε καὶ ἄλλα ἄχυρα, μοὶ εἶπεν. Ὁ σωρὸς τῆς κοπρίας μᾶς προσυλάττει κατὰ τοῦ ἀνέμου.

Κατὰ τοῦ ἀνέμου, ἦτον ἀληθές, ὅχι ὅμως καὶ κατὰ τοῦ ψύχους. Ἄφ' οὗ ἐσώρευσα ὅσα ἄχυρα ἐδυνάθην νὰ συναῶξω, ἦλθον καὶ ἐκάθησα πλησίον τοῦ Βιτάλη.

— Ὅπως διάλου πλησίον εἰς τὸ σῶμά μου, εἶπε, καὶ λάβε τὸν Κάπην ἐπάνω σου· θά σε θερμαίνῃ ὀλίγον.

Ὁ Βιτάλης ἦτον ἄνθρωπος ἔμπειρος, καὶ ἤξευρεν ὅτι εἰς τὴν θέσιν ἡμῶν τὸ ψῦχος ἐδύνατο ν' ἀποθῇ θανατηφόρον. Διὰ νὰ ἐκτεθῇ ἐπομένως εἰς τοιοῦτον κίνδυνον πρέπει νὰ εἶχε καταντήσει εἰς τὰ ἔσχατα.

Καὶ οὕτως ἦτον τῶ ὄντι. Πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν ἐκοιμάτο πᾶσαν ἑσπέραν, ἀφοῦ εἶχεν ἐξαντληθῆ ὑπὲρ δύναμιν, καὶ ὁ τελευταῖος οὗτος κάματος, ἐπελθὼν μεθ' ὅλους τοὺς ἄλλους, τὸν εὔρε πολὺ ἐξησθενημένον καὶ πολὺ ἐξηντημένον διὰ τῶν συνεχῶν ἀγώνων, διὰ τῶν στερήσεων καὶ διὰ τῆς ἡλικίας, ὥστε νὰ δυνηθῇ περαιτέρω ν' ἀνθίσῃ.

Εἶχε συναίσθησιν τῆς καταστάσεώς του; Ποτὲ δὲν τὸ ἔμαθον. Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμήν, καλυφθεὶς ὑπὸ τῶν ἄχυρων, συνεπιεζόμενν πλησίον του, ἤσθάνθην ὅτι ἐκλινε πρὸς τὸ πρόσωπόν μου καὶ μ' ἐφίλησεν. Αὕτη ἦτον ἡ δευτέρα φορά· καὶ ἦτον, φεῦ! ἡ τελευταία!

Ὀλίγον ψῦχος ἀφαίρει τὸν ὕπνον τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες τρέμοντες ὑπάγουσιν εἰς τὴν κλίνην τῶν μέγα ὅμως καὶ διαρκῆς ψῦχος φέρει νάρκη καὶ αἰμωδίασιν εἰς ὅποιον καταλάβῃ εἰς τὸ ὑπαιθρον. Τοῦτο συνέβη καὶ εἰς ἡμᾶς.

Μόλις εἶχον σφιχθῆ πλησίον τοῦ Βιτάλη, καὶ ἀπεχωνόθη, καὶ οἱ ὀφθαλμοί μου ἐκλείσθησαν. Ἐπροσπάθησα νὰ τοὺς ἀνοίξω, καὶ ἐπειδὴ δὲν τὸ κατώρθουν, ἐκέντησα μετὰ δυνάμειος τὸν βραχίονά μου· ἀλλὰ τὸ δέσμα μου ἦτον ἀναισθητόν, καὶ μόλις κατώρθωσα, ὅσον καὶ ἂν ἐπροσπάθουν, γὰρ πονέσω ὀλίγον. Ἡ συγκίνησις ὅμως μ' ἐπαπέφερε μέχρι τινὸς εἰς τῆς ζωῆς τὴν συναίσθη-

σιν. Ὁ Βιτάλης, τὴν βράχιν ἐχὼν ἐστηριγμένην εἰς τὴν θύραν, ἤκούετο ἀσθμαίνων ἰσχυρῶς, ταχέως καὶ διακεκομμένως. Μεταξὺ τῶν ποδῶν μου ὁ Κάπης ἐκοιμάτο, ἔχων τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ στῆθος μου. Ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ἡμῶν ὁ ἄνεμος ἐφύσα πάντοτε, καὶ μᾶς ἐκάλυπτε δι' ἄχυρων, ἅτινα ἐπιπτον ἐφ' ἡμῶν ὡς ξηρὰ φύλλα ἀποσπώμενα ἀπὸ κλάδων δένδρου. Εἰς τὴν ὄδον δὲν ἦτον οὐδεὶς, καὶ πλῆσιον ἡμῶν καὶ μακρὰν καὶ περὶξ νεκρὴ σιωπή.

Ἡ σιωπὴ αὕτη μ' ἐφόβισε. Μ' ἐφόβισε, διατί; Δὲν τὸ ἐνόουν· ἀλλ' ὁ φόβος μου ἦτον ἀόριστος, καὶ μετεῖχεν αἰσθήματος λύπης, πληροῦντος τοὺς ὀφθαλμούς μου δακρύων. Μοὶ ἐφαινετο ὡς ἂν ἐμελλον ἐκεῖ ν' ἀποθάνω.

Καὶ ἡ ἰδέα τοῦ θανάτου μ' ἐπανέφεραν εἰς Χαβανόν. Τὴν φιλιτάτην μάναν Βαρβερίναν! ν' ἀποθάνω χωρὶς πλέον νὰ τὴν ἰδῶ, χωρὶς νὰ ἰδῶ τὸν οἰκόνμας, τὸ κηπάριόν μας! Καὶ δὲν ἤξεύρω κατὰ τίνα παραδοξίαν τῆς φαντασίας εὑρέθην ἐντὸς τοῦ κήπου ἐκεῖνου· ὁ ἥλιος ἔλαμπε φαιδρὸς καὶ θερμὸς· οἱ νάρκισσοι ἤνοιγον τοὺς χρυσοὺς κάλυκας των, οἱ κόσσυφοι ἐκελάδουν εἰς τοὺς θάμνους, καὶ εἰς τὴν φραγὴν τῶν ἀκανθῶν ἡ μάνα Βαρβερίνα ἤπλωνε τὰ πανία, ἀφ' οὗ τὰ ἔπλυνεν εἰς τὸν ρύακα, ὅστις ἐψιθύριζεν εἰς τοὺς χάλικας.

Διὰ μιᾶς τὸ πνεῦμά μου ἀφῆκε τὸ χωρεῖον, καὶ μετεπήδησεν εἰς τὸν Κύκλον. Ὁ Ἀρθοῦρ ἐκοιμάτο εἰς τὴν κλίνην του· ἡ κυρία Μίλλιγαν ἦτον ἐξυπνος, καὶ ἀκούουσα τὸν ἄνεμον νὰ συρρίζῃ, ἐσκέπτετο τοῦ ἄρα γε νὰ εἶμαι εἰς τὸ μέγα τρῦτον ψῦχος.

Ἐπειτα δὲ οἱ ὀφθαλμοί μου ἐκλείσθησαν πάλιν, ἡ καρδιά μου ἐναρκώθη, καὶ μοὶ ἐφάνη ὅτι λιποθυμῶ.

(Ἐπιτελὴ συναίχια)

Ὁ Γαστὼν Τισσανδιέ (Gaston Tissandier), οὗ τινος ἡ Ἐστία ἀρχεῖται σήμερον δημοσιεύουσα ἐν τῶν σπουδαιότερων ἔργων, «Τοὺς Μάρτυράς τῆς «Ἐπιστήμης», κατὰ μετάφρασιν τῆς λογίας θεσπονίδος Ἐλίζης Σκαρλάτου Σούτσου, γεννηθῆ ἐν Παρισίους τῷ 1843, διανύσας δὲ τὰ ἐγκύκλια αὐτοῦ μαθήματα ἐπεδόθη ἐξ ἐμψύτου κλίσεως εἰς τὴν σπουδὴν τῆς χημείας. Εἰσελθὼν εἰς τὸ χημικὸν τμήμα τοῦ «Καταστήματος τῶν τεχνιῶν καὶ ἐπαγγελμάτων» ἐργάσθη αὐτῷ ἐπὶ πολλὰ ἔτη διακόσων ἄρα τὴν σειράν τῶν μαθημάτων ἐν τῇ Σορβόννῃ καὶ τῷ Κολλεγίῳ τῆς Γαλλίας, καὶ ἐγένετο διδάκτωρ. Ἐν ἡλικίᾳ ἑτῶν εἰκοσι καὶ ἐνὸς ὁ Γαστὼν Τισσανδιέ διεύρισε θενυθῆτος τοῦ προκαταρκτικοῦ χημείου τῆς Ἐθνικῆς Ἐνώσεως, οὗ τινος τὰς σπουδαίας ἐργασίας διηθύνει ἐπὶ δεκαετίαν. Κατὰ τὸ διάστημα δὲ τοῦτο τοῦ βίου του ἐξετέλεσε πάντα τὰ ἐναέρια ἐκεῖνα δι' ἀεροστάτου ταξείδια, ἐξ ὧν ἀπεταμίσεως σπουδαίας μετεωρολογικῆς παρατήρησις. Τὴν πρώτην αὐτοῦ ἀεροπορίαν ἐπεχείρησεν ἐν Κάλαι μετὰ τοῦ ἀεροναύτου Ἰουλιου Δουρουώφ. Ἐκτοτε δὲ ἐξετέλεσεν εἰκοσιτέσσαρας ὅλας ἐπισημονικᾶς ἀεροπορίας, ὧν τινὰς μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀλβέρτου Τισσανδιέ, διακεκριμένου ἀρχιτέκτονος, πρεῖς δὲ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Παρισίων. Κατὰ τινὰ τῶν